

2018. október 4., csütörtök

P8_TA(2018)0375

A médiaszabadság hanyatlása Belaruszban, nevezetesen a Charta 97 ügye

Az Európai Parlament 2018. október 4-i állásfoglalása a médiaszabadság belaruszi helyzetének romlásáról, nevezetesen a Charter 97 ügyről (2018/2861(RSP))

(2020/C 11/04)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Belaruszról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára, valamint az összes olyan emberi jogi egyezményre, amelynek Belarusz részes fele,
 - tekintettel eljárási szabályzata 135. cikkének (5) bekezdésére és 123. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel 2016 februárjában az EU jó szándéka jeleként megszüntette a belarusz tisztviselők és jogi személyek ellen érvényben levő legtöbb korlátozó intézkedését, hogy ösztönözze az országot helyzetének javítására az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság terén;
- B. mivel az EU többször megismételte, hogy az EU–Belarusz kapcsolatok csak akkor erősíthetők, ha azok a bizalmon és a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető szabadságok értékein alapulnak;
- C. mivel Belarusz jelenlegi politikái aláássák ezeket az értékeket és ez nem teszi lehetővé az EU számára, hogy Belaruszban szélesebb körű részvételt ajánljon a keleti partnerség keretében, illetve szorosabb kapcsolatokat, továbbá azt sem, hogy aláírják az EU és Belarusz közötti partnerségi prioritásokat;
- D. mivel a médiaszabadság és a szólásszabadság helyzete Belaruszban tovább romlik, amiről a független hírportálok és újságírók súlyos zaklatása tanúskodik (lásd a „BelTA-ügyet”);
- E. mivel a belarusz hatóságok nemrégiben rendőrségi zaklatási hullámot és megfélemlítést kezdeményeztek újságírók ellen;
- F. mivel a Riporterek Határok Nélkül szerint 2017-ben száznál több újságírót tartóztattak le, szokásosan akkor, amikor ellenzéki tiltakozásokról tudósítottak; mivel a független külföldi médiaorgánumnak dolgozó – akkreditációhoz nem jutó – szabadúszó újságírók zaklatása soha nem látott csúcspontra ért;
- G. mivel a vezető független Charter 97.org internetes lapnak – amely emberi jogi kérdésekkel és ellenzéki ügyekkel foglalkozik, nevét pedig a Charter 97-ről, arról az 1997. évi, Belaruszban demokráciát követelő nyilatkozatról kapta, amelyet újságírók, ellenzéki politikusok és emberjogi aktivisták írtak alá – a lengyelországi Varsóba kellett költöznie, ahol 2011 óta működik, miután a belarusz hatóságok több alkalommal blokkolták, irodáit pedig ugyanabban az évben kétszer is rendőrök rohanták meg, elkobozva a berendezéseket;
- H. mivel 2018. január 24. óta a Charter 97 szajt elérését Belaruszban határozatlan időre, tárgyalás nélkül és azzal a homályos ürüggyel, hogy „fenyegetést jelent a nemzeti érdekekre”, blokkolták; mivel a Charter 97 főszerkesztője, Natalja Radzina szerint a Charter 97 szajt blokkolását követő hónapban a Belaruszból oda látogatók száma 70%-kal csökkent;
- I. mivel Radzina asszony halálos fenyegetéseket kapott;
- J. mivel 2018. április 16-án a Charter 97 szajtot az orosz hatóságok is blokkolták az Oroszországi Föderáció területén;
- K. mivel a Charter 97 alapítóját, Aleh Bjabenint Minszk melletti otthonában 2010 szeptemberében felakasztva találták; mivel a belaruszi születésű Pavel Sarametet – a Charter 97 mögött álló szervezet szóvivőjét – Kijevben, Ukrajna fővárosában 2016 júliusában egy autóra rejtett bomba megölte;

2018. október 4., csütörtök

- L. mivel 2018 kora augusztusában a belarusz hatóságok megrohanták több független belarusz orgánus szerkesztőségi helyiségeit, kezdve a Tut.by-jal, majd átkutatva a BelaPAN-t, a realty-by-t, a Belarusszkaja Naukát, valamint a Kulturát; mivel a ezek a razziaújságírók – köztük a Tut.by főszerkesztőjének – letartóztatásával és őrizetbe vételével végződtek azon az alapon, hogy jogellenesen fértek hozzá és használták fel a BelTA állami hírügynökség online anyagait;
- M. mivel 2018. augusztus 7-én a belarusz Nyomozó Bizottság bűnügyi eljárást kezdeményezett a büntető törvénykönyv 349. cikkének 2. bekezdése (számítógépes információkhoz való, személyes érdekből történő és jelentős károkozással járó jogellenes hozzáférés) alapján, mely szerint két évig terjedő börtönbüntetés is kiszabható újságírók és számos online anyag szerkesztője ellen, továbbá letartóztatott 18 újságíró, akik közül hetet három napig gyanúsított őrizzetben tartottak; mivel több esetben nyomást gyakoroltak újságírókra és azok rokonaira, és többeket közülük a felderítő szolgálattal és a rendőrséggel való együttműködésre kényszerítették;
- N. mivel a tömegtájékoztatásról szóló törvény 2018 júniusában elfogadott legutóbbi módosításai a kormány ellenőrzési jogkörét kiterjesztették az online médiaorgánusokra; mivel a 2018. december 1-jével hatályba lépő változások további bürokratikus terhekkel sújtják azokat az internetes sajtókat, amelyek hivatalos online médiaorgánusokként kívánják magukat bejegyeztetni;
- O. mivel a magukat bejegyeztetni nem kívánó vagy az új kritériumoknak nem megfelelő sajtókat az új szabályozás ellenére sem kapnak a kormányzati intézményeknél akkreditációt és ezáltal tovább erősödik a sajtócenzúra; mivel mind a bejegyzett, mind a nem bejegyzett online médiaorgánusok kötelesek lesznek a kommentelők nevét nyilvántartani; mivel ezenfelül a bejegyzett online médiaorgánusok tulajdonosai a törvény előtt felelősek lesznek a kommentek tartalmáért;
- P. mivel az új szabályozás előírja az online fórumokon megjelenő valamennyi poszt és komment szerzőjének azonosítását, a sajtókat tulajdonosainak pedig moderálniuk kell a kommenteket;
- Q. mivel Haraszi Miklós, az ENSZ emberi jogok belaruszi helyzetével foglalkozó különleges előadója, valamint Harlem Désir, az EBESZ tömegtájékoztatás szabadságával foglalkozó képviselője kifejtették, hogy ezek a jogalkotási változtatások a szólásszabadság és az információhoz való hozzáférés elfogadhatatlan korlátozását jelentik;
- R. mivel a Riporterek Határok Nélkül 2017. évi sajtószabadság-indexén – amely minden évben felméri a világ 180 országában a sajtószabadság helyzetét – Belarusz a 155. helyet foglalja el;
- S. mivel 2018 eleje óta belarusz újságírókat – akik számára az alkotmány garantálja az információ gyűjtéséhez, tárolásához és terjesztéséhez való jogot – több mint 70 alkalommal ítétek pénzbüntetésre akkreditációval nem rendelkező külföldi tömegtájékoztatási orgánusokkal való együttműködés miatt, mely büntetések összege több mint 60 000 belarusz rubelre rúgott; mivel a közigazgatási szabálysértésekről szóló törvény 22.9. cikke hatékony eszközzé vált a független újságírók és az olyan médiaorgánusok elleni fellépéshez, mint a Belsat TV, amely 2011 óta Lengyelország területéről sugároz;
- T. mivel Belarusz maradt az egyetlen olyan ország Európában, amely még mindig alkalmazza a halálbüntetést;
- U. mivel Belaruszban meghatározott embercsoportokat alaptalanul bebörtönöznek és önkényesen fogva tartanak, fogva tartásuk alatt megtagadják tőlük a megfelelő ellátást és a családjukkal való kapcsolattartást, államilag szervezeten testi és lelki bántalmazást szenvednek, hamis és meghamisított vádak alapján tárgyalják ügyüket és így hoznak ítéletet ellenük, a belarusz hatóságok aránytalan pénzbüntetésekkel, adminisztratív szankciókkal és az elnyomás más formáival sújtják őket; mivel közéjük tartoznak a politikai foglyok (így Mihail Zsamcsuzsni és Dzsmitri Palijenka), ismert politikai ellenállók, emberjogi aktivisták, civil társadalmi szereplők, környezetvédők, nem kormányzati és civil társadalmi szerveződések aktivistái, független bloggerek, újságírók és szerkesztők, békés tiltakozók az élet minden területéről, valamint kiemelten a független szakszervezetek aktivistái (nevezetesen Henadz Fjadinics és Ihar Komlik);
1. határozottan elítéli az újságírók és a független média elleni ismétlődő zaklatást Belaruszban; sürgeti a hatóságokat, hogy vesse- nek véget az újságírók és a független média ellen irányuló bármiféle bírósági zaklatásnak, megfélemlítésnek és fenyegetésnek, és tegyék lehetővé a hírportálok szabad működését;
 2. véleménye szerint elfogadhatatlan, hogy a belarusz hatóságok 2018 januárja óta blokkolják a Charter 97 internetes hírportált; újfént felszólítja a belarusz hatóságokat, hogy haladéktalanul és feltétel nélkül szüntessék meg a hírportál Belarusból történő elérhetőségének blokkolását;

2018. október 4., csütörtök

3. határozottan elítéli a tömegtájékoztatásról szóló törvény elfogadott módosításait, amelyek az internet szorosabb ellenőrzés alá vonását szolgálják; ismételten kifejezi fokozott aggodalmát a független és ellenzéki sajtókat és médiaorgánumokat, valamint újságírókat körülvevő légkör romlása miatt Belaruszban;
4. véleménye szerint a független média nem jelent fenyegetést a hatóságokra nézve, hanem éppen fontos eleme a fékek és ellensúlyok rendszerének, és ezért a kormánynak lehetséges kritikus partnert, nem pedig ellenséget kell látnia bennük;
5. sajnálja, hogy Belarusz továbbra is elnyomó és nem demokratikus rendszabályokat alkalmaz újságírók, ügyvédek, politikai aktivisták, az emberi jogok védelmezői, civil társadalmi és szakszervezeti szereplők és mások ellen, akikben fenyegetést lát a politikai berendezkedésre nézve; hangsúlyozza, hogy ez efféle elnyomás korlátozza szorosabb kapcsolatok kiépítését az EU-val, illetve a teljesebb részvételt a keleti partnerségben;
6. ismételten felszólítja a belarusz hatóságokat, hogy erősítsék a demokratikus elveket, a jogállamiságot, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartását, beleértve a hiteles és elfogulatlan újságírás tiszteletben tartását, összhangban az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával és az emberi jogokat szolgáló – Belarusz által ratifikált – nemzetközi és regionális eszközökkel;
7. felszólítja az uniós intézményeket, hogy az EU–Belarusz partnerségi prioritásokba illesszenek be erőteljes hivatkozásokat a média függetlenségére, a szólásszabadságra és a gyülekezési szabadságra vonatkozóan; felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ) és a tagállamokat annak biztosítására, hogy az uniós támogatási programokat és a kétoldalú együttműködés más formáit – köztük a pénzügyi támogatást – kössék a demokratizálás és a nyitottság felé vezető egyértelmű és érzékelhető lépésekhez, beleértve az átfogó választási reformot és a média szabadságának teljes körű tiszteletben tartását;
8. felhívja az EKSZ-t és a Bizottságot, hogy továbbra is nyújtsanak támogatást a Belaruszban és külföldön működő civil társadalmi szervezeteknek; hangsúlyozza ezzel kapcsolatban, hogy támogatni szükséges valamennyi független tájékoztatási forrást a belarusz társadalom számára, beleértve a belarusz nyelvű médiaadásokat és az olyan külföldi forrásokat, mint a Charter 97 és a Belsat TV;
9. felhívja a Bizottság alelnökét / az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjét, hogy kövesse szorosan figyelemmel a médiaszabadság helyzetét Belaruszban, együttműködve az ENSZ Belarusszal foglalkozó állandó előadójával;
10. sürgeti a belarusz hatóságokat, hogy tegyék lehetővé a politikai és társadalmi szervezetek teljes körű és akadálytalan működését, valamint vonják vissza a büntető törvénykönyv 193.1. cikkét, amely csorbítja a békés gyülekezés és társulás szabadságát;
11. erőteljesen felszólít Mihail Zsamcsuzsni és Dzsmitri Palijenka politikai foglyok azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátására, valamint valamennyi korábbi politikai bebörtönzött teljes körű rehabilitációjára; felszólítja a hatóságokat, hogy tegyék lehetővé, hogy valamennyi független szakszervezet akadálytalanul betölthesse legitim és központi szerepét a civil társadalomban; sajnálja, hogy 2018. augusztus 24-én a REP független szakszervezet aktivistái, Henadz Fjadinics és Ihar Komlik ellen négy év szabadságkorlátozást szabtak ki;
12. elismerését fejezi ki Harasztii Miklós, az ENSZ emberi jogok belaruszi helyzetével foglalkozó jelenlegi különleges előadójának munkájáért, és utódja, Anaïs Marin figyelmét felhívja a sokrétű hatalmi visszaélésekre, az egyéni és kollektív szabadságok korlátozására, a civil társadalom, a független szakszervezetek és a média elnyomására, ahogyan ezekre Harasztii Miklós is rámutatott jelentéseiben;
13. felszólítja ezzel kapcsolatban a belarusz hatóságokat, hogy késlekedés nélkül ismerjék el az ENSZ emberi jogok belaruszi helyzetével foglalkozó különleges előadójának megbízatását, a Bizottságot, az Európai Beruházási Bankot és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankot pedig arra, hogy Belarusz esetében minden további pénzügyi vagy technikai támogatás juttatását tegyék függővé a fenti feltételektől, egyidejűleg fenntartva az EU képességét a belaruszi civil társadalom közvetlen finanszírozására;
14. továbbra is aggasztja az osztroveci atomerőmű építése; tudomásul veszi a stressztesztekről és ajánlásokról szóló, 2018. július 3-án közzétett jelentést, és követeli, hogy a stresszteszttel kapcsolatos ajánlásokat szabják feltételként bármiféle jövőbeli előrelépéshez az EU–Belarusz együttműködés terén és különösen az EU–Belarusz partnerségi prioritások aláírása tekintetében;
15. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint Belarusz elnökének és kormányának.